

TERMINOLOGIA PRELUCRĂRII LÎNEI, CÎNEPII, ȘI A ȚESUTULUI ÎN GRAIURILE UCRAINESE DIN JUDEȚUL SUCEAVA

ASPAZIA REGUȘ-SESERMAN

Lexicului terminologic al graiurilor bucovinene și huțule din R.S. România nu i-au fost consacrate studii speciale.

În lucrarea de față ne propunem să prezentăm câteva particularități privind terminologia prelucrării lînei și cînepii precum și cea a țesutului, pe baza materialului dialectal adunat în comunele Călinești, Ipotești, Mărițeia, Bălcăuți, Șerbăuți, Botoșănița, Negostina, Milișeuți, Siminicea, Benea, Brodina, Breaza și Argel din jud. Suceava, în urma anchetelor efectuate în anul 1969. De asemenea, ne-am folosit de materialul publicat în *ALR*, serie nouă, vol. II, hărțile 427 și 499 din punctul cartografic ucrainean 366 (Brodina), și de textele înregistrate pe bandă de magnetofon, din *Arhiva fonogramică a graiurilor slave din R. S. România* de la Institutul de lingvistică din București.

Prelucrarea lînei și cînepii, torsul și țesutul, se încadrează în activitatea casnică, constituind un accesoriu necesar al gospodăriei naturale. Din punct de vedere al locului pe care îl deține în gospodăria țărănească, această ocupație se situează imediat după agricultură. Spre deosebire de alte meșteșuguri, cum ar fi fierăria, tîmplăria, olăritul, cojocăritul, etc. care presupun o anumită specializare, prelucrarea lînei, cînepii și țesutul sînt strîns legate de viața de toate zilele a locuitorilor satelor anchetate. Așa se și explică faptul că în majoritatea localităților menționate nu există termeni speciali pentru denumirea generică de „țesător“, „țesătoare“ sau „torcător“, cum sînt, de exemplu, cele de *увал'а* „croitoreasă“, *кужухар'* „cojocar“, *чобомар'* sau *шýчмур* „cizmar“, *ковач* sau *ковал'* „fierar“, etc.

Vechimea meșteșugului și specificul lui explică existența în graiurile cercetate a unui număr mare de termeni dintr-o perioadă foarte veche. În același timp domeniul terminologic de care ne ocupăm s-a dovedit a fi puțin supus influențelor străine. În lucrările consacrate influențelor românești asupra lexicului limbii ucrainene se menționează doar trei termeni aparținînd acestei terminologii, și anume: *шум* < *știm* „canură“, *мицька* < *miță* „lînă de pe miei tineri“ (în graiurile divergente în varianta *мишка*), *фýрка* < *furcă* „furcă de tors“¹.

¹ Cf. Emil Vrabie, *Influența limbii române asupra limbii ucrainene*, în *Rsl.*, XIV, București, 1967, p. 183–184.

Asupra elementelor românești înregistrate de noi, ne vom opri într-un paragraf separat. În cele ce urmează vom prezenta lista termenilor care denumesc lina, cînepa (prelucrarea lor) și războiul de țesut cu părțile lui componente.

I. Cînepa și inul: *колѡпн'а* „cînepă”, *колѡпниш'и* „cînepiște”, *колованиц'а*, „aldan”, *лѡчѡ* „coața aldanului”, *сѡмн'и* „sămînță de cînepă”, *лен* „în”, *лѡниш'и* „iniște”, *зѡрстка* „o legătură de în sau cînepă”, *мучѡло*, *мочѡло* „topilă”, *батилѡй*, *батилѡйка* „melițoi”, *тѡрлиц'а*, *тѡрниц'а* „meliță”, *тѡр-мѡм* „puzderie”, *пр'ѡдишѡ* „fuior neprelucrat”, *повѡсѡ* „fuior prelucrat”, *дирѡгѡйка* „darac”, *зрѡбѡн*, *зрѡбѡнкѡ* „piepteni”, *зрѡбѡ* „fire scurte, rămase de pe urma pieptănăturii”, *клѡчѡ* „cîlți”, *клѡчинка* „caier de cîlți”, *кудѡл'а* „caier de cîlți, dezordonat”, *шѡлохнѡ* „fuior lung și rezistent”, *кужѡйца* „furcă”, *кѡжѡл*, *кѡжѡй*, *кѡжѡл* „caier”, *машѡнка*, *кудѡл'а* „mașină de tors”, *кужѡйник* „sfoara cu care se leagă caierul”, *пр'ѡсти* „a toarce”, *скрѡкл'и* „fire încalcate la tors”, *клубѡк* „ghem”, *дрѡга*, *вириѡѡно*, *приѡнѡц* „drugă”, *дрѡгѡти* „a îndruga”, *дрѡганиѡ* „îndrugat”, *мѡтовѡло* „rășchitor”, *мѡташѡка* „scul”, *мѡтовѡлник* „unitate de măsură la urzeală”, *пр'ѡжѡ*, *махѡтѡл*, *мѡток* „tort”, *снѡвѡйка* „urzitoare”, *снѡвѡти* „a urzi”, *пасѡмѡ* „30 de fire de urzeală”, *ч'ѡсниц'а* „3 fire de urzeală”, *самѡтѡка*, *замѡтѡка* „virtelniță”, *оснѡва* „urzeală”, *ткан'ѡ* „băteală”, *бѡлѡц'а*, *бѡлѡц'а* „cruci la virtelniță”, *вириѡѡно* „1. fus, 2. drugă, 3. axul urzitorului, 4. axul virtelniței, 5. vîrful sucalei, pe care se fixează țeava”, *зѡчка* „vîrful firului de în sau cînepă”, *корѡнкѡ* „rădăcina cînepii sau a inului”, *зѡжѡизка*, *пѡрѡвислѡ* „nodul legăturii de cînepă sau în”, *клѡн'а* „30 de legături de în sau cînepă”, *качки* „1. razele urzitoarei, 2. fofezele”. *Unități sintagmatice:* *мѡкѡти колѡпн'и*, *брѡти колѡпн'и* „a smulge cînepă”, *брѡти лен* „a culege inul”, *мѡчѡти колѡпн'и* „a topi cînepă”, *к'ѡгнѡти колѡпн'и* „a scoate cînepa din topilă”, *бѡти колѡпн'и*, *тѡнѡти колѡпн'и* „a bate cînepă”, *вѡтирѡти*, *тѡрти колѡпн'и* „a melița”, *дѡргѡти* „a dărăci”, *зѡвѡти пр'ѡжу* „a depăna firele de pe virtelniță”, *жѡбѡл'ѡ* *вѡд тѡрлиц'и* (*батилѡва*) „lada melițoiului sau a meliței”, *мѡчик*, *смѡчок*, *изѡк* *вѡд тѡрлиц'и* (*батилѡва*) „limba meliței sau a melițoiului”, *нѡзи*, *лѡби* *вѡд тѡрлиц'и* (*батилѡва*) „picioarele meliței sau ale melițoiului”, *зѡбѡкѡ*, *зѡбѡжѡ* *вѡд дирѡгѡк'и* „dinții daracului”, *крѡсѡнѡц'а* *вѡд самѡтѡк'и* „postamentul virtelniței”, *бѡрта*, *дѡрка* *у полѡтн'и* „lătunoiu”;

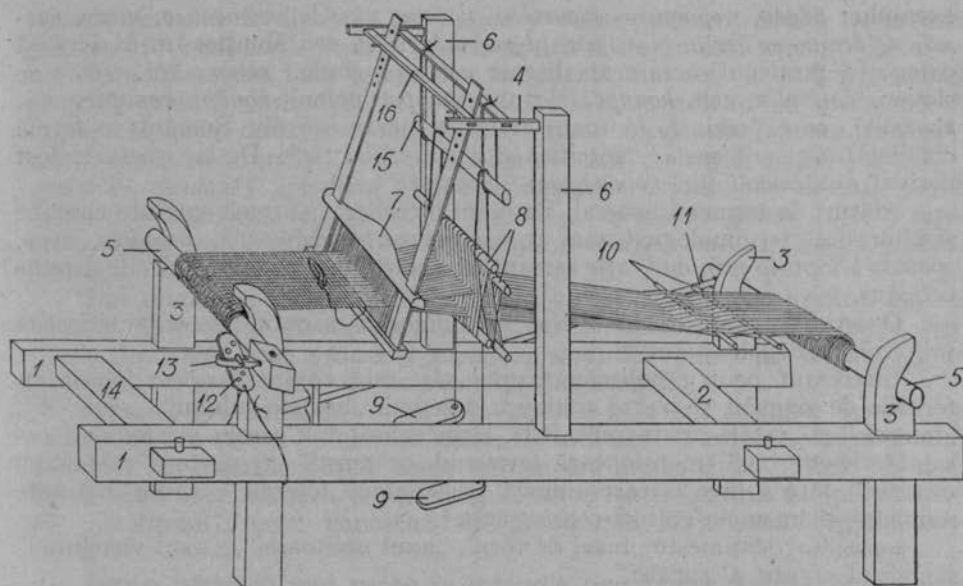
II. Lina: *вѡђѡна*, *вѡђѡна* „lînă”, *вѡлѡс* „fire lungi de lînă, de calitate superioară”, *шѡтѡм*, *розѡвѡ* „știm”, *шѡшалѡй*, *грѡмнѡл'и* „piepteni”, *мѡшѡка* „miță”, *рѡна* „toată lina de pe o oale”, *зрѡбѡнкѡ* „piepteni”; *Unități sintagmatice:* *стѡрѡчѡ вѡђѡцѡ* „a tunde oile”, *скѡбѡчѡ вѡђѡну* „a scărmana lina”, *пѡриѡти вѡђѡну* „a opări lina”, *чѡстѡрѡти вѡђѡну* „a pieptăna lina” sau *шѡшалѡвѡти вѡђѡну* „a pieptăna lina”;

Terminologia prelucrării lînei începînd cu torsul este aceeași ca și pentru cînepă sau în.

III. Războiul de țesut și țesutul:

Крѡсна, *ви рѡстѡт* „război de țesut” (vezi schița)² 1. *крѡсна*, *стѡмѡђѡжѡ*, *пѡкрѡјѡницѡ*, *стѡѡѡна*, *литѡкѡ* „butucii”; 2. *зѡбѡѡни*, *пѡпѡрѡѡницѡ* „spetezele”; 3.

² În timpul anchetelor am remarcat mai multe tipuri de războaie de țesut care se deosebesc de la localitate la localitate sau chiar de la un locuitor la altul. Schița prezentată înfățișează un tip de război de țesut din satul Călinești.

Război de țesut

качки „brațele sulului”; 4. качкі „cioacele”; 5. воротило, уртіло „sul”; 6. вата́л'кі, гл'иці „furcile”; 7. на́би́йк'і „vatalele”; 8. ні́ти „ițele”; 9. підн'іжк'і, по́ножі, підн'іжк'і „iepele”; 10. цінк'і христові „fuștei”; 11. прип'ускач „slobozitorul”; 12. дирка́йни́ця „muierușcă”; 13. пок'ізач „bărbătuș”; 14. сі́да́йка „scîndura pe care stă țesătoarea”; 15. валок „sulul care susține ițele în lipsa scripetilor”; 16. друк з дво́ма бо́ртами „lemn cu două găuri în care se fixează vatalele”.

Дити́нка „lemn prins de sulul din spate de care se leagă urzeala”, ткáти, н'ятáти „a țese”, б'є́рдо „spată”, троск' „spîțe”, ко́би́йка, ко́би́лка, о́чко „ochi în ițe prin care trece firul de urzeală”, знір, зі́я „rost”, зніра́ти „a crea rostul”, чо́йник „suveică”, клуд'є́ц, флуд'є́ц „lemnus”, прип'уска́ти „a мут'ї́зі на́тра „partea cuprinsă între sulul din spate și ițe”, цінк'і „vergele”. sloboz'і, „sforile care susțin iepele”, скрі́пці, скрі́пці „scripeti”, ківо́к „cui de lemn”, ці́йка „țeavă”, су́кало, по́так „sucală”, ко́чілци „roata sucalei”, скрі́нка „cutia sucalei”, полотні́ „pînză”, зві́ї, наві́ї, тр'убка „sulul de pînză țesută”. Unități sintagmatice: зп'ід'ї́ти кро́сна „a pregăti războiul în vederea țesutului”, на́к'ї́да́ти у б'є́рдо „a trece firele de urzeală prin spată”, на́б'ї́ра́ти у ні́ти „a trece firele de urzeală prin ochiul ițelor”, відма́ш'ува́ти на́тру „a umezi urzeala”, су́ка́ти цінк'і „a depăna firul pe țevi”.

Cel mai mare număr dintre termenii înregistrați sînt moșteniți din rusa veche¹ fiind specifici și pentru majoritatea limbilor slave contemporane. De

¹ O. N. Trubačev, *Ремесленная терминология в славянских языках*, Москва, 1966, p. 5–143.

exemplu: *бёрдо, вороти́ло, виритёно, крѡсна, клубѡк, мотовило, нѣти, пасмѡ, пр'ѣсти, пр'ѣж'а, снува́йка, цѣйка, тѣрлиц'а*, etc. Menţionăm la această categorie termenul ucrainean literar *ко́нопля* (bulg. *коноп*, scr. *конопла*, sloven. *konoplja*, ceh. *konopě*, slovac. *konope*, polon. *konop*, *konopie*, rus. *конопля*), care prezintă în toate graiurile ucrainene din România o formă cu metateză — *ко́лопн'а*¹, specifică şi limbii bielurilor². De la acesta a fost derivat *ко́лопниш'и* (lit. *ко́лоплице*) „cînepište”.

Alături de termenii generali slavi am înregistrat şi unele cuvinte comune şi altor sfere terminologice, cum ar fi *дѣтѣнка, дѣрка́ўниц'а, зніра́ти, знір, збо́йна*, adoptate prin derivaţie semantică domeniului terminologic de care ne ocupăm.

O serie de elemente în cadrul terminologiei discutate se caracterizează prin trăsături polisemantice.

Interesant pentru polisemantismul său este cuvîntul *ка́чка* folosit cu formele de singular şi plural pentru a desemna „braţele sulului”, „cioacele”, „fofezele” şi „razele urzitoarei”. B.D. Hrinčenko (cf. *Словарь української мови*, II, Kiev, 1907) menţionează termenul cu sensul „o parte a războiului de ţesut”, fără a preciza care anume. Desemnînd „fofezele”, *ка́чка* mai este semnalat şi în unele graiuri convergente³.

виритёно denumeşte „fusul de tors”, „axul urzitoarei”, „axul vîrtelniţei” şi „vîrful ascuţit al sucalei”.

бѣлиц'а (numai cu formă de plural) folosit în limba ucraineană comună pentru a desemna părţile componente ale spatei, în graiuri denumeşte cele două stîngii puse în formă de cruce la vîrtelniţă şi răşchitor.

Termenul *крѡсна* se foloseşte cu două sensuri. Alături de *верста́т* el denumeşte „războiul de ţesut” şi paralel cu *лѣткѣ, покра́йницѣ, стѣгна, ста-мѣтѣ* — „butucii războiului de ţesut”. Primul sens, „război”, este folosit într-o serie de limbi slave (scr. *крѡсна*, sloven. *krosna*, slovac. *krosná*, polon. *krosna*, rusă dialect. *крѡсна́*) şi este atestat pentru limba ucraineană la B.D. Hrinčenko ca sinonim al lui *верста́т*. Cel de-al doilea sens, „butucii, postamentul războiului de ţesut”, atestă folosirea primară a acestuia⁴.

Acţiunile legate de prelucrarea cînepii şi ţesutului sînt, de obicei, exprimate prin unităţi sintagmatice cu o structură semantico-gramaticală bine consolidată⁵. Cel mai adesea ele sînt formate din *verb* + *substantiv* sau *verb* + *prepoziţie* + *substantiv*. De exemplu: *бра́ти ко́лопн'и, мѣкати ко́лопн'и* „a smulge cînepa”, *мѡчѣти ко́лопн'и* „a topi cînepa”, *бѣти ко́лопн'и* „a bate cînepa”, *вѣтурѣти ко́лопн'и* „a meliţa cînepa”, *дѣр'гати ко́лопн'и* „a trece cînepa prin dinţi daracului”, *робѣти кужѣл'и* „a face caiere”, *зрѣдѣти крѡсна* „a pregăti războiul în vederea ţesutului”, *навѣѣти на крѡсна* „a înfăşura

¹ J. O. Karpenko, *Деякі назви культурних рослин у буковинських говірках*, în «Питання історії і діалектології східнослов'янських мов», Сегнаці, 1958, p. 116.

² Max Vasmer, *Этимологический словарь русского языка*, I, Москва, 1964.

³ O. S. Mel'nyčuk, *Словник специфічної лексики говірки села Писарівки (Кодимського району, одеської області)* în «Лексикографічний бюлетень», II, Kiev, 1952, p. 82.

⁴ O. N. Trubačev, *op. cit.*, p. 126.

⁵ M. T. Bezkyškina, *Фразіологія коноплярства, прядіння і ткацтва*, în «Територіальні діалекти і власні назви», Kiev, 1965, p. 94—103.

urzeala pe sulul de dinapoi", *нак'ідати у бєрдо* „trecerea firului de urzeală prin spată", *набирати у нїти* „trecerea firului de urzeală prin ițe", etc.

Cum reiese din lista termenilor prezentată mai sus, în cadrul aceleiași grup de graiuri, variind de la o localitate la alta, aceeași noțiune poate fi exprimată prin două sau mai multe lexeme¹: *вирстат, крѳсна* „război"; *глици, ватал'кї* „furcile"; *пѳтак, сукало* „sucală"; *ткан'ї, біліна* „băteală"; *грѳмнїї, фѳшалєй* „piepteni"; *кѳчка, карѳта* „cioacele"; *штим, розбїї* „știm"; *ткѳти, пѳтати* „a țese"; *махтѳл', пр'їж'а, мїток* „tort"; *вири-тєно, дрѳга, прїснєу* „drugă"; *покрѳниці, статїйї, стєгна, лїткї, крѳсна* „butucii războiului de țesut", etc.

Din domeniul terminologic propriu-zis care constituie obiectul analizei noastre, în graiurile divergente am înregistrat lexemele *батилєй, дрѳга, дрѳгѳти, фѳшалєй, гушї, гѳшка* și *карѳта* care din punct de vedere etimologic pot fi considerate de proveniență românească.

батилєй (varianta *баталєй*) este întâlnit în toate graiurile bucovinene menționate cu sensul de „mleiță mare, folosită pentru zdrobit cїnepa și inul; melițoi". În graiurile huțule acest termen are înțelesul de „mїtcă, bățul de bătut untul", sens cu care, de altfel, figurează în toate lucrările de specialitate², iar „melițoiul" este cunoscut cu denumirea ucraineană comună *мєр-лиц'а*.

Într-o perioadă mai veche în graiurile bucovinene *батилєй* avea același sens ca și rom. *bătălău* „mai, lopățică pentru bătutul rufelor, cămeșilor, pїnzeturilor albe cїnd le spală sau cїnd le bilește la gїrlă" (Cf. DA). Cu această unealtă se efectua și prima zdrobire a cїnepii. O dată cu perfecționarea modului de prelucrare a cїnepii și inului prin confecționarea „melițoiului", denumirea *батилєй* „mai" a fost transferată noului instrument, avїnd aceeași utilizare.

Дрѳга este cunoscut în graiurile huțule (Benea și Moldova-Sulița) și în unele graiuri bucovinene (Ipotești, Bălcăuți, Siminicea) denumind instrumentul cu care se răsucește în două firul de urzeală pentru lăicere, saci, covoare. Etimonul cuvїntului ucrainean dialectal *дрѳга* îl constituie românescul *drugă* „idem" < sb. *druga* (cf. DLRM). Alături de *дрѳга* mult mai frecvent utilizate sїnt verbul *дрѳгѳти* „a їndruga" și adjectivul *дрѳгѳана* „їndrugată". Acești termeni sїnt formați pe teren propriu, după modelul verbelor, respectiv adjectivelor ucrainene, avїnd la bază lexemul *дрѳга* de origine românească. În localitatea Brodina „drugă" este redată prin termenul general slav *прїснєу*.

Фѳшалєй cu înțelesul de „unealtă de formă unei țesale, folosită la pieptănatul exclusiv al lїnei" corespunde ca formă și sens termenului din limba română *foșalău* „idem" cf. ung. *foszlanı* (DA) prin intermediul cѳreia a pătruns în graiurile cercetate. Teritorial, aria de rѳspїndire a acestui cuvїnt se limitează

¹ Din punct de vedere etimologic o serie de cuvinte de acest ordin pot avea diferite proveniențe.

² Cf. B. D. Hrinčenko, *Словарь української мови*, I, Kiev, 1907; D. Scheludko, *Rumänische Elemente im Ukrainischen*, în „Balkan-Archiv", II, Leipzig, 1926, p. 126; E. Vrabie, *op. cit.*, p. 131.

la graiurile din Benea, Argel, Siminicea şi Milişăuţi. În ultima localitate am înregistrat şi derivatul verbal *gouaɹɹwámu*. Pe restul teritoriului anchetat pentru denumirea *foşalăului* se utilizează cuvîntul de origine polonă *gpámni'i* şi *зgpámni'i*.

Kapáŋma înregistrat la Bălcăuţi, denumeşte unul din cele două lemne orizontale ale războiului de ţesut înfipite în capetele de sus ale furcilor, care susţin vatalele. Provine din rom. *carafra* „idem” (cf. DA).

În aceeaşi sferă semantică se înscriu şi lexemele *gúшка* şi *gyu'i* (pl.), avînd ca etimon rom. *guşă*, ambele folosite exclusiv în graiurile bucovinene. *gúшка* denumeşte un scul mic de aţă care înlocuieşte țeava şi suveica la ţesutul covoarelor, iar forma de plural *gyui* — umflătura, gîlma care se iveşte pe fir în timpul torsului.

Lexicul graiurilor bucovinene şi huţule din domeniul prelucrării inului, cînepii şi a războiului de ţesut, în marea majoritate, şi-a păstrat caracterul ucrainean comun.

Datorită izolării îndelungate de sistemul dialectal de bază al limbii ucrainene literare, graiurile în discuţie au conservat un număr însemnat de elemente arhaice. În acelaşi timp, în terminologia ţesutului se remarcă o serie de inovaţii care au la bază sau cuvinte de origine ucraineană, sau împrumuturi din limbile învecinate.

Lista cuvintelor cuprinse în lucrare

батилéу	гуші	звії
батилéука	gúшка	згріби
бéлц'а	гичка	зі́уа
бéрдо	гли́ці (6)	знир
бі́лц'а	гóрстка	знира́ти
бі́ти ко́лопн'і	грéбін'	зріді́ти крóсна
бі́ліна	гри́бінкі	зуб́жі
бо́рта	де́р'гати	зубкі́
бра́ти ко́лопн'і	диргі́ука	зі́йк
ва́ло́к (15) ¹	ді́рка	кара́фта
вата́л'кі́ (6)	дирка́ўниц'а (12)	ка́чка (3, 4)
вирі́те́но	дити́нка	к'і́гну́ти ко́лопн'і
вирста́т	дру́га	кі́во́к
ві́дмáш'увати	дру́гани́	клáн'а
ві́тира́ти	дру́гати	кльо́чінка
воло́кно́	дру́к (16)	кльо́чі
во́лос	жо́л'і́б	клу́бо́к
воро́ті́ло (5)	замото́ка	клу́де́ц
во́уна	за́ўжі́зка	кобі́лка
во́уна	збо́їни (2)	кобі́ука
гра́мпл'і	звива́ти	ко́ловапни́ц'а

¹ Cifrele din paranteză indică părţile războiului de ţesut prezentate în schiţă.

коло́пн'а	на́биўк'і (7)	скрі́кл'і
ко́лопниц'а	наві́ї	скрі́н'ка
ко́лопниш'і	нак'іда́ти у бе́рдо	скри́пці
ко́ринкі	на́тра	скри́пці
ко́чилци	ні́ти (8)	ску́бчі во́ўну
кросе́нц'а	но́ги	смі́чок
кросна́ (1)	осно́ва	снуба́ти
ку́дел'	о́чко	снуба́ўка
куде́л'а	па́рити	ста́тіўжі (1)
ку́жіл'	пасмо́	сте́гна (1)
ку́жіў	при́висло́	ст'і́чі
кужі́ўка	підн'і́жк'і (9)	су́кало
кужі́ўник	підн'і́ж'і (9)	сука́ти ці́ук'и
ла́би	пові́с'мо	те́рлиц'а
лен	покі́гач (13)	те́рмік'
ле́ниш'і	покра́йниці (1)	те́рниц'а
литкі́ (1)	полотно́	те́рти
лі́чі	по́ножі (9)	ті́пати
махта́л'	попире́шниці (2)	ткан'и́
маші́нка	по́так	тка́ти
мі́кати	пр'і́диwo	тро́ск'
мі́чік	пр'і́ж'а	тру́бка
мі́ток	при́пуска́ти	урті́ло (5)
мі́цка	при́пускач (11)	флуде́ц
мота́шка	пр'і́сти	фошале́ў
мотові́льник	прі́сне́ц	фошалува́ти
мотові́ло	пу́тати	ці́пок (10)
мочі́ти ко́лопн'і	розбі́ї	ці́ўка
мочі́ло	ру́на	чі́сниц'а
муту́зі	самото́ка	чі́стріти
мучу́ло	сіда́ўка (14)	чо́ўник
наби́рати у ні́ти	сі́мн'і	шті́м

LUCRĂRI CONSULTATE :

- Atlasul lingvistic român, serie nouă*. Editura Academiei, București, vol. II, 1956.
 Vladimir Dal', *Толковый словарь живого великорусского языка*, Moscova, 1956.
Dicționarul limbii române moderne, București, 1958.
 J. O. Dzendzelivs'kyj, *Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської області УССР (Лексика)*, Ujgorod, 1958—1960.
 J. O. Dzendzelivs'kyj, *Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі*, Kiev, 1969.
 M. V. Leonova, *До характеристики говірок північних районів Буковини*, in «Питання історії і діалектології східнослов'янських мов», Cernăuți, 1958.
 I. Pătruț, *Fonetica graiului huțul din Valea Sucevei*, București, 1957.
 S. V. Semčyns'kyj, *Лексичні запозичення з російської та української мов у румунській мові*, Kiev, 1958.

Stojko Stojkov, *Названията на тъкачния стан в български език*, in «Известия на етнографския институт и музей», VI, Sofia, 1963.

Max Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg, 1950—1958.

F. T. Žylko, *Говори української мови*, Kiev, 1958.

Eugen Zelechowski, *Rutenisch-deutsches Wörterbuch*, Lemberg, 1886.

ТЕРМИНОЛОГИЯ ОБРАБОТКИ ШЕРСТИ, КОНОПЛИ, И ТЕРМИНЫ ТЕКСТИЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА

(Резюме)

В работе выявляются некоторые особенности терминологии обработки шерсти, конопли и терминов текстильного производства на диалектальном материале буковинских и гуцульских говоров.

В первой части работы представлен ряд терминов, которые подтверждают древность ремесла и в то же время его широкое распространение. Затем приводится список терминов, называющих шерсть, коноплю (процессы их обработки) и ткацкий станок с его составными частями. Комментируются следующие группы слов: а) термины, унаследованные из древнерусского языка; б) многозначные термины; в) синтагматические единства, называющие действия, г) синонимы.

Терминам румынского происхождения отводится специальный параграф.

В заключении указывается, что анализируемая область терминологии сохранила, с одной стороны, архаические элементы, а с другой, — обогатилась рядом новых терминов, в основе которых лежат слова украинского происхождения или заимствования из соседних языков.

В конце статьи приводится алфавитный список терминов.

TERMINOLOGIE DE L'ACCOMMODAGE DE LA LAINE ET DU CHANVRE AINSI QUE CELLE DU TISSAGE

(Résumé)

L'auteur présente certaines particularités de la terminologie de l'accommodage de la laine et du chanvre, ainsi que celle du tissage, en partant de matériaux dialectaux recueillis dans les parlers bukoviniens et hutzules. Dans la première partie, il met en évidence une série de termes qui témoignent de l'ancienneté du tissage en même temps que de la grande dispersion du métier. Ensuite, il s'occupe des termes qui désignent la laine, le chanvre, ainsi que le métier à tisser et ses parties composantes.

Les commentaires qui suivent portent sur les groupes de termes ci-dessous:

a) termes hérités du vieux russe; b) termes à traits polysémantiques; c) unités syntagmatiques qui désignent l'action; d) synonymes.

Les termes d'origine roumaine font l'objet d'un paragraphe spécial.

L'auteur montre, en conclusion, que les terminologies analysées attestent, d'une part, la conservation d'éléments archaïques et, d'autre part, l'existence d'une série de termes plus récents, ayant à leur base des mots ukrainiens ou d'autres emprunts aux langues du voisinage.

L'article offre finalement une liste alphabétique des termes.